

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Parallela Geographica Italiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1649

§. 3. De Vrbe, seu Romanâ Ciuitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13120

Populationibus aptissimi erant, & quantum Romani pugnandi arte, tantum hi incursionibus valebant, Liius lib. 2. quod Virgilius sic expressit, — *semperque recentes*

Conuectare iuuat prædas, & viuere rapto.

FINES. A Septentrione per montes dirimuntur à Sabinis & Marfis; ab Occidente Latinis, seu Latio Antiquo in quod excurrerant per montem Algidum; ab Oriente attingebant Marfos, & Hernicos; à Meridie denique distinguebantur à Nouo Latio per montes supra Sacriportum.

§. 3. De Vrbe, seu Romana Ciuitate.

ROMANA ciuitas à Romulo & pastoribus vt vulgò creditur condita, à sceleratis atque decoctoribus in Asylum confluentibus aucta, ex initiis adedò paruis creuit vt eius murum per iocum Remus dicatur transiisse. Eius Epitheta in syllabum digesta legere poteris apud Ortelium in Latio antiquo, quorum hæc præstantissima; *Aeterna, caput gentium & orbis, curia dignitatum, mundi miraculum, orbis officina, templum omnium virtutum, Vranopolis, &c.*

NVM. 1. Nomen & Origo.

ROMÆ aliud nomen fuisse impositum per Aborigines tradunt Plinius, Festus, Macrobius, & alij, quod nefas esset nominari: ideòque Valerium Soranum neci datum quòd eam vocem appellasset. Quidam *Valentiam* dictam esse volunt, & vocem *Ρώμη* Græcè ab Euandro formatam esse; sic Solinus cap. 1. Cùm autem antonomasticos *Vrbs* dicitur, intelligitur Roma; vt *Ἀθῆναι* Athenæ, *Ἀλεξάνδρεια* Alexandria.

De eius conditoribus decem vulgò & ampliùs recensentur opinioniones, quas leges apud Cluuerium, & Onuphrium ad nauseam hîc diffusos.

NVM. 2. Amplitudo.

DIONYS. Halic. lib. 14. ait Romam non multo capaciorem Athenis esse, at Athenæ ex Thucyd. sunt stadiorum 178. quæ efficiunt M. P. 22. & passus 250. A quo non multum aberrat Olympiodorus apud Photium, qui ait Amonem Geometram dimensum Urbem quo tempore eam Gothi inuaserunt, inuenisse 21. Milliarum.

ria. Plinius ei tribuit *xlii*. Mil. Pas. & ducentos; emendant Lipsius & Cluverius *M. xxliii* & 200. Notat tamen Plinius si habeatur ratio suburbiorum excurrere ad *Lxx*. M. Pas. vel ut alij emendant *Lxv*. M. P. Dionys. autem lib. 4. ait non facile dignosci posse quo usque se extendat, aut ubi desinat; certè ad usque Ostia procurrisse domos notat Lipsius; & Suetonius ait Neronem cogitasse Pomœrium urbis Ostia transferre, at *16*. Mil. Pas. distant ab urbe. Vopiscus denique in Aureliano ait eum sic muros urbis amplificasse, ut *50*. propè Millia Passuum continerent.

N v m. 3. Regiones urbis *xiv*.

Prima: Porta Capena dicta, in quâ Almo Fl. *Aqua Crabra*.

Secunda: Cœlimontium, ubi Suburra.

Tertia: Isis & Serapidis Moneta, ubi Carinæ, & Amphitheatrum Vespasiani.

Quarta: Via sacra, seu Templi pacis, ubi via sacra.

Quinta: Esquilina, ubi Castra Prætoria, & domus Meccenatis.

Sexta: Alta semita, ubi Thermæ Diocletiani, &c. item Constantini.

Septima: Via lata, ubi domus Martialis.

Octava: Forum Romanum, ubi Capitolium, & Milliarium aureum, Tempia Iani Gemini, Vestæ, &c. Asylum, 3. Fora Magnum seu Vetus, Cæsaris, & Augusti, Comitia, Rostra.

Nona: Circus Flaminius seu Campi Martij, ubi Pantheon Agrippæ, curia Pompeij.

Decima: Palatium, ubi templa Iouis Statoris, & Apollinis Palatini.

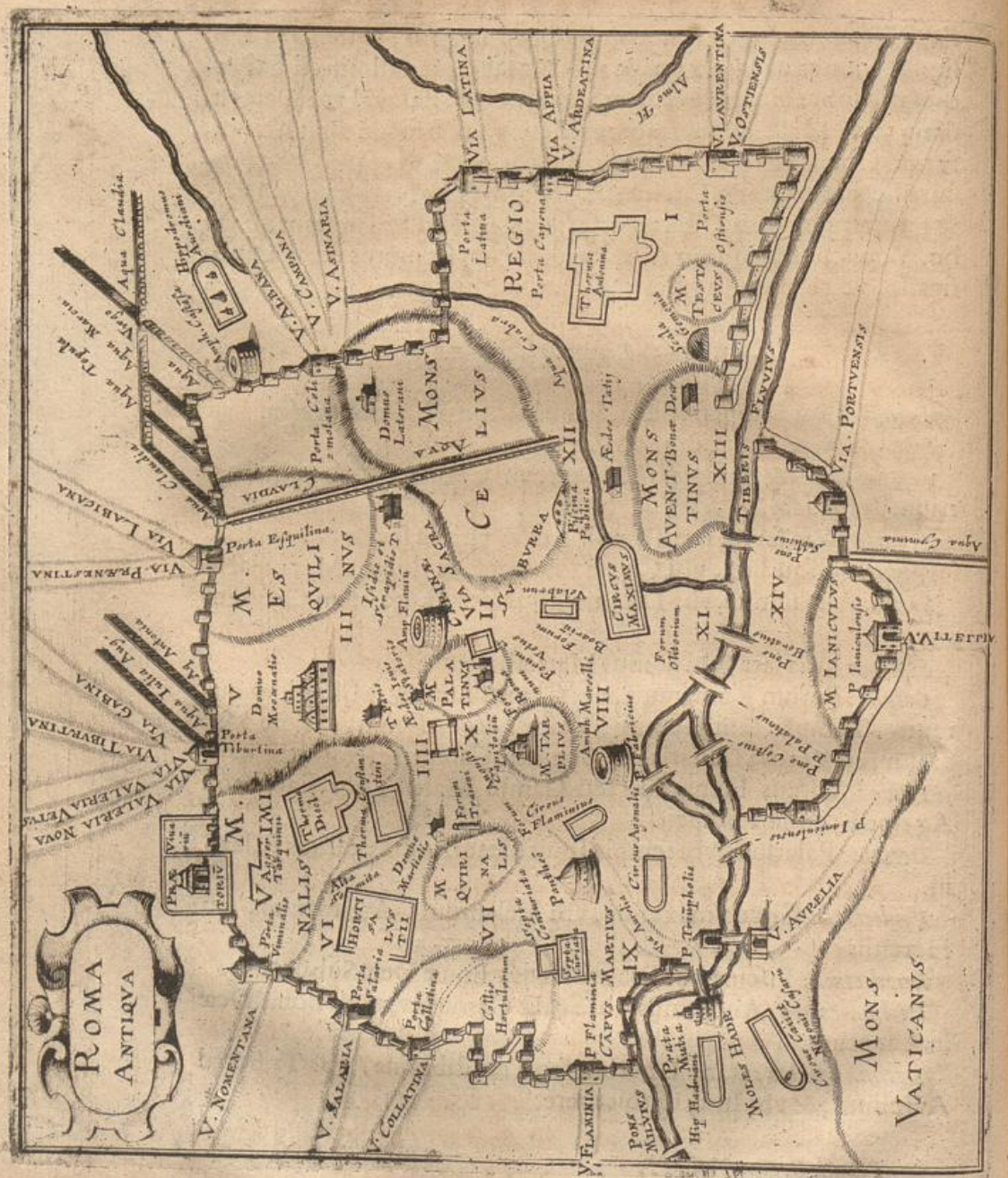
Undecima: Circus maximus, ubi Velabrum, Ara maxima seu Herculis.

Duodecima: Piscina publica, ubi ædes Bonæ Dæ Subfaxanæ.

Decima-tertia: Aventinus, ubi Scalæ Gemoniæ, ædes Bonæ Dæ in Aventino.

Decima-quarta: trans Tiberim, seu Transiberina, ubi Tribunal Aurelium, & ubi Iudæi habitauerunt.

N V M. 4. *Montes septem.*

PALATINVS, de cuius origine magnæ lites.

CAPITOLINVS, antea Tarpeius: *le Capitole*: vbi templum Iouis, & Arx Tarpeia; à capite humano hîc inuento nomen habet.

CÆLIVS, & Querquetulanus à syluâ Querneâ: *S. Iean de Latran.*

ESQVILINVS, ab excubiis dictus: *de Saincte Marie aux Neges.*

QVIRINALIS, *Monte Cavallo*, à duobus equis quos gigantes tenent opera Phidix & Praxitelis.

VIMINALIS, quibusdam confusus cum Esquilino, sic dictus à Ioue Vimineo cuius hîc sylua.

AVENTINVS, olim & Romurius dictus, quia hîc vidit augurium Romulus: nunc *de Saincte Sabine.*

Extra urbem. { IANICVLVS: nunc *Montorio.*
VATICANVS, sic dictus quòd hîc positus populus Ro. *Vatum* responso, pulsus Etruscis, vt Festus; vel vt Gellius à Deo qui vagitibus præerat: hodie *le Vatican.*

N V M. 2. *De Portis urbis Romæ.*

C I. PORTA FLUMENTANA, sic dicta à vicino Tiberi, olim sita prope *campum Floræ*, sed Aureliano includente campum Martium translata est, & exinde dicta FLAMINIA à viâ quæ ex hac portâ existit: hodie *del popolo.*

T R A. COLLATINA, ab vrbe Collatiâ Sabinorum nomen habet, mutata etiam ab Aureliano, & dicta PINCIANA à nobili æde Pincianorum vicinâ.

T I. ACONENSIS, quia Agonia non procul celebrabantur, dicta & QVIRINALIS à colle vicino, vel ab æde vicina Romuli, ac demum SALARIA, quia per hanc sal ad Sabinos deferebatur: hodie nomen retinet *Salaria*: per hanc Galli in urbem irruerunt.

B E. VIMINALIS, à colle vbi sylua viminum, & ara Iouis Vimini: hodie *S. Agnetis*, ab æde vicinâ.

GABINA, seu GABIYSA, ab vrbe Gabiis, postea TIBURTINA, ab vrbe Tibure: hodie *S. Laurentij.*

ESQVILINA, ad quam sumebatur de fontibus suppli-

- cium, & vulgi corpora amburebantur: hodie *Porta Maior*, quia magno ædificio substructa est.
- R I M. CELIMONTANA, à monte Celio, postea ASINARIA; per hanc bis Gothi irrupere, sub Alarico, & Totilâ: hodie *S. Ioannis*, qui ad hanc missus est in dolium.
- FERENTINA, postea LATINA.
- CAPENA, postea APPIA, nunc *S. Sebastiani*.
- TRIGEMINA, quia egressi per hanc tres Horatij; postea OSTIENSIS ab vrbe: nunc *S. Pauli*.
- NAVALIS, à Nauibus vicinis, postea PORTVENSIS ad portum Ostiæ deducens.
- V L- IANICVLENSIS, ad montem Ianiculum sita: postea S. PANCRATII, etiam tempore Procopij.
- T R A FONTINALIS, à Fontibus; postea SEPTIMIANA, à Balneis vicinis Septimij Seueri.
- TIBE- TRIUMPHALIS, inter Septimianam, & Aureliam, per quam Triumphantes urbem subibant, & funus Augusti deductum Senatu iubente: iam tempore Procopij nulla erat.
- R I M. AVRELIA, prope Hadriani Molem, *le Chasteau S. Ange*, destructa sub Leone IV. Pontif. quando mons Vaticanus, & ædes S. Petri muris Romæ inclusa sunt.

N V M. 6. *De viis ex Româ per Italiam vniuersam sparsis.*

EX PORTA FLAMINIA	}	FLAMINIA sic dicta, vel à Flaminio qui ad Trasimenum cecidit, aut ab eius filio probabilius circa an. V. C. 533. strata, & ab vrbe <i>Ariminum</i> deducta, Apennino etiam per T. Vespasianum, postea exciso ad locum, qui nunc dicitur <i>Furlo Furlum</i> , hoc est <i>Saxū foratum</i> , in longum supra pedes centum, in latum, & altum pedum 12. silice ex-	}	ÆMILIA <i>Arimino Bononiam</i> , & inde <i>Aquileiam</i> , viâ circa Paludes deducta: itêmq; <i>Bononiâ</i> pertracta <i>Placentiam</i> . ex eâ	}	POSTHVMIANA, Tacito ex <i>Placentia</i> , per <i>Cremonam</i> , <i>Benedriacum</i> , <i>Mantuanam</i> , & <i>Veronam</i> .
		CASSIA ex <i>Milvio ponte Mutinâ</i> . CLODIA, vel <i>Claudia</i> , ex ponte <i>Milvio</i> , <i>Lucam</i> .				

N I A. cauato; nomen huius Imperatoris indicant literæ, hic ferè omninò arrosæ: pars eius viz munita est, & aptata ab Augusto Imperatore. Ex Ant. 222. M. Paf. ex Tab. Peutingeri 194. ex ea 9. existebant.

ANIANA }
 AVGVSTANA } *Minoris sunt momenti, & in historiâ parum celebrantur.*
 CIMINA }
 AMERINA }
 SEMPRONIANA }

Ex Portâ } COLLATINA, quæ Salaria iungebatur non
 COLLATINA. } proculab vrbe.

Ex Portâ } SALARIA sic dicta quòd per eam
 S A- } sal portaretur in Sabinos, ait
 L A- } Plin. lib. 31. c. 7. & in Hadriam
 R I A. } per Eretum, Reate, Cutilias deducebat: ad hæc tumulus Marij 7. Confulis: ex eâ existebant

QVINTIANA iuxta urbem Palatium in Sabinis.
 LVNIANA, ad Carsulam prope M. Coritum.

Ex Portâ } NOMENTANA, Nomentum deducit, & ad Eretum
 VIMI- } Sabinorum cadens in Salariam: inter hanc & Salar
 NALI. } riam se Nero interemit.

Ex Portâ } TIBVRTINA Tibur deducens; malè cum Gabinâ con-
 G A- } funditur.
 BINA, } VALERIA *Vetus*, ex portâ Tiburtinâ Hadriam ferebat.
 seu } VALERIA *Novâ*, quoniam deduceret ignoratur.
 Tibur- } GABINA, Gabios tendens Orientalior Tiburtinâ, ad
 tinâ. } hanc Gabinam vicit Camillus Gallos qui Romam incenderant.

Ex Portâ } LAVICANA, *Lauicum*, & *Anagninam* deducebat, & cum
 E S- } Latinâ necebat: ad hanc tumulus Didij Iuliani Imperatoris.
 QV I- } PRÆNESTINA, *Præneste*, & *Anagninam*, vbi Latinæ
 LINA. } iungebatur, & excurrerat *Beneuentum*.

Ex Portâ } TVSCVLANA, reparata per Messalam sub Augusto,
 CÆLI- } *Tusculum* ducebat.
 MON- } ALBANA, *Albam Longam*, ab eodem refecta.
 TANA. } CAMPANA } De iis nihil occurrit.
 ASINARIA }

Ex Portâ } LATINA, Martiali *Aufonia* dicta, ad quam fanum
LATI- } Fortunæ Muliebris; iungebatur Appiæ ad Cassi-
NA } num.

Ex Por- } APPIA, *Regina viarum* dicta à Statio,
tâ } prima omnium strata ab Appio Cæ-
CA- } co V. C. 442. describitur accura-
PE- } tate à Procopio 1. de bel. Goth. &
NA, } ait integram omnino durasse ad
seu } annos 900. hoc est circiter, scili-
AP- } cet verè 850: in eâ ad Terracinam,
PIA } saxum ad centum pedes longit.
15. latitudinis excisum est; ad Ca-
puam pergebat 142. M. Pas. reli-
quum Brundisium vsque 238. Mil.
Pas. à Cæsare Iulio videtur confe-
ctam esse: tota erat igitur ex An-
tonino 380. Mil. Pas. ex Strab.
360: ex eâ existebant, aut ei con-
nectebantur.

TRAIANA, *Benevento* ducens
Brundisium.

NUMICIA à
Numicio quo-
dam quæ *Brun-*
dusium vt Ap-
pia ducebat, ex
Horatio.

SETINA ab vrbe
Setia Căpaniæ.

DOMITIANA
Sinuessa ducens
Puteolos Cumis;
quam cecinit
Statius.

ARDEATINA, ex Appiâ statim ab vrbe procedebat
Ardeam.

Ex Por- } LAVRENTINA, Laurentum pergens.
tâ OS- } OSTIENSIS, Ostia deducens nullo modo impedita, &
TIEN- } pridem strata 16. Mil. Pas. ex Antonino, ex Proco-
SI } pio 19. Mil. Pas. cum 125. Pas. hoc est stadiorum 126.

Ex Portâ } PORTVENSIS, ducens ad portum Ostiæ qui situs erat
POR- } ad Occidentalem alueum Tiberis, hodie *Fiume-*
TVEN- } *cino* quia angustior; & per illam transmittendus non
SI } erat fluuius.

Ex Portâ } VITELLIA, cuius meminit Tacitus, & ait
IANICVLENSI } ex hac portâ ad mare tendere.

Ex Portâ } TRIVMPHALIS, in duas discreta partes; vna
TRIVM- } tendebat in Capitolium, alia deferebat in cam-
PHALI } pos.

<p>Ex Por- tâ</p>	}	NOVA AVRELIA, cuius fit mentio in inscriptione; certè non multùm à sequenti dissidebat, vnusque & idem illas curauerat.	
		CORNELIA inter Triumphalem, & Aurelianam Veterem sita.	
A V-	}	AVRELIA VETVS, strata ab Aurelio Cotta anno Urbis 512. vt putat Sigonius: ducta est primùm ad forum vsque Aurelij ad 85. Mil. Pas. Tradit Strabo ad Sabbatios protractam esse ab Æmilio Scauro: Eutropius eam promouet ad Alpes maritimas, Antoninus Arelatensem vsque, & hodie etiam indigenæ vocant <i>lou Camin Aurelian</i> in Prouinciâ.	<p>ÆMILIA SCAVRI, à <i>Vadis Sabbatis Dertonam</i> vsque protracta prius à <i>Foro Aurelij</i>, ad eadem <i>Vada</i>: sed hoc tantùm loco nomen stratoris seruauit.</p>
R E-			
LIA			

NVM. 7. Pontes Romani.

PONS MILVIUS: *Ponte-mole*, ad hunc pugnans Maxentius in Constantinum oppressus est.

PONS ÆLIUS: *Pont S. Ange*, ab Ælio Hadriano, cui adiacet *Moles Hadriani* dicta *le Chasteau S. Ange*.

PONS VATICANVS, seu TRIUMPHALIS: quia per hunc ingrediebantur Triumphantes: *nullus est*.

PONS IANICVLENSIS, à vicino monte Ianiculo; dictus & PONS RYPTVS, quia diu fractus iacuit; restitutus ab Aurelio dictus est AVRELIVS: *le Pont de Sixte*.

PONS FABRICIVS, nunc *Quatuor capitum* à statua quadriformi.

PONS CÆSTIVS, seu ESQVILINVS: *le Pont S. Barthelemy*.

PONS SENATORIVS, seu PALATINVS: *de Sainte Marie Egyptienne*.

PONS SVBLICIVS, ex trabibus conflatus quas *publicas* Volsci dicunt: deinde ab Æmilio ex lapide, aut ilice, dictusque ÆMILIVS: *non extat*.

NVM. 8. Campi Romani, seu Prata.

CAMPVS MARTIVS, qui fuit olim Tarquiniorum, & Marti sacroratus post Reges eieetos, vnde & accepit nomen: situs erat in-

ter Tiberim & vrbis Mœnia, vt intelligitur ex oratione Annibalidis apud Lium lib. 21. vocabatur aliter TIBERINVS: hodie locus inter montem Pincium, & Tiberim ad pontem Miluium, & facellum S. Iuliani, oppositus Vaticano.

PRATA QVINTIA: hodie inter vineam Mediceam, vulgò *la Vigna di Madama*, & Molem Hadriani *le Chateau S. Ange*: sic dicta sunt à Marco Quintio Cincinnato Dictatore.

PRATA MVTTIA: data Mutio Scæuolæ à Po. Rom. virtutis ergò, atque constantiæ: hodie *la Ripa*.

NVM. 9. *Aqueductus præcipui Romani.*

Olim viginti illustres numerabantur, sed ætate Procopij tantum quatuordecim supererant: hi sunt in Historiis celeberrimi.

AQVA APPIA, ducta ab Appio Cæco, inuenta à P. Claudio Venoco.

AQVA MARCIA, à Q. Marcio Rege Pratore qui eam adduxit, olim Aufcia dicta, & fons Piconia, in Fucinum lacum cadens, mox cuniculo hausta, & deinde reddita.

AQVA IVLIA, aliter Tepula dicta ab Agrippâ multis venis collectis aucta.

AQVA VIRGO, sic dicta vel quia militibus hanc Virgo indicauit, vel quòd Herculanium riuum refugerit.

AQVA HASSIA, seu AVGVSTA, & Alletina, parum salubris.

AQVA CRABRA, de quâ in fluuiis Latij.

AQVA SABATINA, seu CYMINIA, ex lacu Sabatino edueta. *Et alia minus illustres.*

§. 4. *Descriptio Geographica Latij.*

NVM. 1. *Latini, hodie la partie de la Champagne de Rome, entre Tiuoli, Velitri, Rome, & le fleuve Numico.*

VR-
BES } OSTIA Colo. facta ab Anco Martio, Romanorum Nauale Straboni, aliter Ostia Tiberina. Repurgatus est portus à Iulio Cæsare, magnificè structus à Claudio, absolutus à Traiano. Hodie *Ostia*, nobis *le port d'Ostie*. Ferunt hîc aliqui Æneam condidisse Troiam No-uam